Candelabrum. Christus est candelabrum. Ex. 25. S. Greg. hom. 6. in Ezech. Ductile candelabrum est; quia Christus pessus est: ex auro purissimo; quia absque omni peccato. Id. ib. hom. 7.

Chore. Christus Crucifixus est Chore; qui interpretatur *Calvaria*. Filii Chore, sunt filii Christi Crucifixi. S. Aug. Enarrat. in ps. 41.

Cithara, est Christus in Cruce. S. Bonav. ser. 3. D. 3. Quadrag.

David. In spelunca latet à facie Saul; Christus in carne latet à facie Judæorum. S. Aug. in ps. 59. *Nunquid canis ego sum; quia tu venis ad me in baculo?* 1. Reg. 17. Goliam, id est, diabolum baculo Crucis; & quinque lapidibus, id est, quinque plagis stravit. S. Bonav. ser. 2. D. 2. Adv.

Didrachma. Matth. 17. est Passio. Ipse obtulit se sibi DEO pro se, solvit didrachma. S. Bonav. in ps. 109

Elisæus. Parvuli, illi illudentes saluti DEI, id est, Elisæo, Judæorum habuere personam, qui ad crucem Domino Salvatori subsannabant. Elisæus ascendit in montem Bethel, & conversus maledixit pueris: & exierunt duo ursi de sylva, & interfecerunt eos pueros. Christus ascendit in cœlum; maledixit Judæis: immisit duos ursos, Vespasianum, & Titum in Judæos. S. Isidor. c. 3 in 1. Reg. Christus crucifixus in monte Calvariæ; Elisæus irrisus in monte; pueri Judæi. S. Aug. in ps. 44.

Esca. Leviathan est diabolus; hamus, seu aculeus in esca, est DEI Filius, in carne humana assumpta absconditus. Isto hamo captus est diabolus, & deceptus. Quia dum carnem, innocentis Christi in cruce mordere, & effundere sanguinem injustè præsumpsit, latens aculeus Divinitatis, potestatem ejus perforando destruxit. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 28.

Farina. Farina est granum contritum; granum est Christus. Joan. 12. *Attritus propter scelera nostra*. Is. 53. Mulier ergo, id est, Ecclesia, vel anima, 3. Reg. 17. *colligens* per fidem & devotionem *duo ligna crucis*, de farinula panem fecit quando de Passionibus Christi se refecit. Panis iste parvulus est, quia Christus per Passionem minutus est, & humiliatus. - Subcinericius est: quia sub cinere Passionis Christi memore coctus est. S. Bonav. ser. 3. D. 4. Quadr.

Granum planè Christus est, dum patitur. S. Aug. ser 82. in Append. Pulchrè se vocat granum frumenti: quia candidum est interiùs, rubicundum exteriùs. Et Christus candidus dicitur, respectu Divinitatis; & rubicundus in carne propter Passionem. Hugo à S. Vict. in specul. c. 7. Christus Dominus est Joseph. Hoc mortuo creverunt filii Israel admodum; mortuo Christo Ecclesia. Erat enim Christus granum frumenti, quod non nisi mortuum fructum fert. S. Isid. c. 2. in Exod.

Hostia. Christus est verè unica, & pefecta Ecclesiæ hostia. Eusebius apud S. Thom. de Sacr. Alt. c. 11.

Jephte. Quis ergo in Jephte prænuntiabitur? nisi Dominus JESUS Christus, & Salvator noster: hic filiam, id est, carnem suam in Passione immolavit. S. Isid. c. in Judic.

Job dicitur *dolens*, & signat Christum. Quia etiam *bonus Servus* dicitur c. 1. quia Christus formam servi suscepit. S. Greg. mor. lib 2. cap. 22. Testa igne solidatur: caro autem Domini eò ex Passione sua robustior extitit, quò per infirmitatem moriens à morte sine infirmitate surrexit. *Exaruit velut testa, &c.* ps. 21. Id. lib. 3. c. 14.

Jonas. Qui interpretatur *columba*, tàm sermone, quàm naufragio suo, Passionem Christi, mortemque ejus, vel resurrectionem figurat. S. Isid. lib. Procem. *fugit Jonas à facie DEI* - Christus ut speciei faciem Deitatis fugeret, totum nostræ servitutis confugit ad vultum. Ecclesiæ suæ conscendit in navem. Quid sibi vult confusa ventis procella? nisi diabolum; qui cor Judæ penetrans, Reges, Gentes, inflammavit in fluctus - *Tolite me, & mittite in mare*: voluntariam Domini indicat Passionem. *Potestatem habeo, ponere animam meam*. Ecce qualiter Jonas Christum signet. S. Chrysolog. serm. 37.

Joseph. Nisi Joseph fratres vendidissent, defecerat Ægyptus: nisi Christum Judæi crucifixissent, perierat Mundus. S. Isid. c. 30. in Gen.

Isaac. *Abraham vidit diem meum, & gavisus est* - Tunc scilicèt, cùm Isaac ad victimam lignum portaret - Quia crucis lignum vidit, & Christum passurum agnovit. Arnobius cap. 7. in Joan. Hic adest Isaac, cum lignis, & Abraham cùm ariete vepribus inhærente. Genes. 22. S. Thom. in Cat. sup. 15. Marci.

Latus Christi. Vis & aliam hujus sanguinis scrutari virtutem. Mortuo JESU, & adhuc in cruce pendente - inde aqua fluxit, & sanguis, quia priùs baptismate diluitur, postea mysterio dedicamur. S. Chrysost. hom. ad Neoph. De Adami latere tumpta est Eva sopore quiescentis: & de Christi in cruce mortui latere fluxere Sacramenta, unde vivit Ecclesia. Id. ib. *In vineis Engaddi* (locus in Judæa Cant. 1.) lignum est (opobalsamum dicit Sanct. Ambr.) quod si quis compungat, balsamum emittit, & unguentum - sic & Christus in illo tentationis ligno crucifixus - compunctus est lancea, & exivit de eo sanguis, & aqua, omni unguento suavior, per totum Mundum odorem sanctificationis effundens. S. Ambr. ser. 3. in ps. 118.

Mala Punica, ut sæpe dictum est, mysterium Dominicæ Passionis significant. S. Thom. in 6. Cant.

Mare rubrum. Apertiùs Christi Passio in illo populo (rubrum mare transeunte) figura est. S. Aug. lib. de Catech. rud. cap. 20.

Margarita. Una pretiosissima margarita. Matth. 13. est scientia Salvatoris, & Sacramentum Passionis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cant. sup. 13. Matth.

Myrrha habet amaritudinem: & sic si referatur ad corpus Christi, signat amaritudinem passionis. Sanct. Thom. in ps. 44.

Nardus, typus est Dominicæ Passionis. S. Thom. in Cant. cap. 4.

Noe. est Noe, calice, denudatus, & rursum surgens absque crapula. S. Aug. in ps. 8. In Cruce manducavit, & bibit, & ebriatus est, & dormivit. Drogo Ost. serm. de Pass. Dom. Christus inebriatus est, dum passus est; nudatus, dum crucifixus est, in domo sua, id est, in gente sua. S. Isidor. c. 8. in Gen. Christus est Noe: vinea, quam plantavit, est Ecclesia. Nudatus est in cruce S. Bonav. ser. 2. D. Sept. Noe Christum significat; qui fortissimo charitatis vino inebriatus fuit. Cui bene ebriorum proprietates conveniunt. Ebrius enim nudatur quandoque - fatuè incedit inermis audacter invadit armatum. Id. ser. 3. in Parasc.

Panis, Lev. 2. in craticula coctus, & oblatus, & aspersus oleo; Christus est pro nobis in Cruce passus, & toties unctus Spiritu Sancto. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 21. Panes ordeacei. Joan. 6. asperi ad comedendum, possunt significare quinque aspera vulnera Christi; quibus animæ nostræ reficiuntur. S. Bonav. serm. 5. Parasc.

Passer, *Asperges domum, &c.* Lev. 14. Domus leprosi Mundum, Passer carnem Christi, aquæ viventes baptismum, septem aspersiones septem sanguinis Christi effusiones, significare possunt. S. Bonav. ser. 1. D. Passion.

Petra, quæ percussa aquam evomuit, Christi figuram habuit: ad quam velut virga lignum Passionis accessit; ut emanaret Credentibus gratia. S. Isid. c. 24. in Ex.

Phœnix. In quo omnium specierum virtutes requieverunt: qui pro dilectione nostra in altari Crucis crematus est. S. Vinc. Ferr. serm. 1. D. Palmar.

Piscis assus in littore, id est, in fine sæculi. Rupertus Abb. de Div. Offic tr. 8. c. 9.

Sanguis Christi est carbunculata gemma. S. Aug. serm. 21. de temp. Occidite. Exod. 12. agnum anniculum, & sanguine ejus linite januas. Quid ais Moyses? sanguis ovis rationabilem hominem liberare consuevit: valde inquit non eò, quòd sanguis est; sed quia Dominici sanguinis per eum demonstratur exemplum - Nunc ergo si videritis inimicus, non postibus impositum sanguinem tibi, sed Fidelium ore lucentem sanguinem veritatis, Christi templi postibus dedicatum; multò magis se subtrahit. S. Chrysost. hom. ad Neoph.

Sepulchrum Christi. David in spelunca latet à facie Saul, Christus in carne latet à facie Judæorum - Hoc ergo monumentum spelunca erat. Illuc fugit à facie Saul (Christus David) tandiu enim persecuti sunt illum Judæi, quoadusque poneretur in spelunca. S. Aug. in ps. 56.

Signaculum se dicit Christus. Cant. 8. culpatus enim fuit in Passione, manus, & pedes, clavis, latus lancea, caput spinis. Hoc ergo sigillum cordi imprimere debes per amorem. Sed attende, quòd non bene imprimitur sigillum, nisi cera affectus liquefiat per ignem Spiritus Sancti. *Factum est cor meum sicut cera liquescens*. Ps. 21. S. Bonav. ser. 4. D. infra Octav. Nat. Dom.

Serpens. Quid Serpens persuasit homini? mortem. Ergo mors à Serpente. Si mors à Serpente; virga in Serpente. Ex. 4. Christus in morte. - Et tamen expavit, & fugit Moyses - Mortuus est Chtistus, & expaverunt Discipuli; & ab illa spe, in qua fuerant, recesserunt. Sed quid dictum fuerat? *Apprehende caudam ejus*. - Primò factus est Serpens, sed cauda retenta facta virga: primò occisus, postea surrexit. - Est etiam in cauda Serpentis finis sæculi. S. Aug. in ps. 73.

Sol occidens. Occasus Christi, Passio Christi. Sed numquid sic Sol occidit, ut non oriatur? *Numquid, qui dormit, non adijciet, ut resurgat?* S. Aug. Conc. 3. in ps. 103.

Somnus: Mors Christi, dormitio: propter tria, quæ dormienti conveniunt. Propter facilem evigilationem. Joan. 10. *Potestatem habeo, &c.* Propter minimam moram. Matth. 12. *Sicut fuit Jonas, &c.* (quis enim ultra noctem dormiat?) & propter integritatem. ps. 15. *Non dabis sanctum, &c.* S. Bonav. in ps. 3.

Tympanum. Quoniam, qui crucifigitur, in ligno extenditur, ut autem tympanum fiat, caro, id est, corium, in ligno extenditur, dictum est, *tympanizabat*, id est, crucifigebatur; in ligno extendebatur. S. Aug. Conc. 1. in ps. 33.

Vermis.

Vermis: Vermis in cruce, scarabæus in cruce, - quid clamavit? (Abac. 2. secundùm Sept.) *Domine, nè statuas, &c.* Clamavit quasi scarabæus: *DEUS DEUS meus! &c.* - Et bonus scarabæus; qui lutum corporis nostri antè informe, ac pigrum, virtutum versabat vestigiis. Bonus scarabæus, qui *de stercore erigit pauperem*. Erexit Job qui sedebat in stercore. S. Ambr. l. 10. in Luc.

Vulnera Christi. Nobilissima sepulchra animarum sunt vulnera Christi. Sepelietur in eis anima meditatione, & contemplatione. Sepulchrum dicitur *monumentum*, id est, *monens mentem*. S. Vinc. Ferr. ser. 3. D. 5. Pent.

Varia.

Christus est *Arca Noe*? ostium hujus, est lateris vulnus; de quo Augustinus: quid angustius illo foramine? Et tamen per illas angustas portas ferè totus Mundus intravit. S. Bonav. s. 4. Dom. 1. Pasch.

Vulnera Christi, *porta cœli* sunt. S. Bonav. s. 4. in Parasc.

Adam in figura Christi, Eva in figura Ecclesiæ. - Quando fabricata est Ecclesia? dum dormiret Adam; sic, &c. Sanct. August. in psalm. 40.

TITULUS XI.

CHRISTI DOMINI RESURRECTIO.

Adam. In actu evigilantis Adæ, figura est Domini resurgentis. Unde Apostolus, factus est primus homo, &c. S. Aug. ser. 153. de temp.

Botrus. Quasi fasciculus myrræ mihi fuit; sed in resurrectione sua factus est mihi botrus Cypri. S. Thom. in 1. Cant.

Capreæ. *Revertere, similis esto dilecte mi, capreæ, hinnuloque cervorum, super montes Bethel*. Bethel est *Domus DEI*, seu Ecclesia. Montes sunt Apostoli, quibus apparuit. Rupertus Tuit. de Div. offic. l. 7. c. 15. Capreæ campos despiciunt, & ad alta montium enituntur. Christus ergo capreis comparatur: quia secundùm carnem resurgens à mortuis cœlorum alta petiit. S. Thom. in Cant. 2.

Catulus leonis. Bene requievit ut catulus leonis: quia die tertia resurrexit. S. Isidor. c. 31. in Gen. Et ibidem dicit; quòd Physici scribant, catulum leonis natum, diebus tribus, & noctibus dormire; postea per rugitum matris excitari.

Clavis Resurrectionis est Christus. Tertull. lib. de Orat.

Columba. Tamquam columba à mortuis resurgens evolavit ad cœlestia. S. Ephr. tom. 2. serm. ad FF.

Crystallus, dicitur: quoniam ex mortuis resurgens gloria immortalitatis clarus effulsit. S. Thom. in 21. Apoc. Christus resurgens, factus est firmamento crystallinum. Crystallus ex aqua congelascit. Corpus Christi antè mobilem passionibus sicut aqua, in resurrectione induruit ad omnes passibilitates, & mobilitates. S. Greg. hom. 7. in Ezech.

Daniel liberatus de lacu leonum, significat Christum resurgentem. S. Bonav. ser. 4. in Pascha.

David. Christus, est David; qui interfecit leonem, diabolum; & ursum, carnem. In urso caro significatur: sequitur enim mel, sicut caro voluptatem. S. Bonav. s. 2. D. 2. Pascha.

Granum, est Christus; qui rusurgens abundantem fructum dedit. S. Aug. præf. ad Ps. 40.

Sampson consurgens, & ferens portas ad montem, signat Christum resurgentem. Sampson interpretatur *Sol eorum*; Christus fuit clarior Sole. S. Bonav. serm. 5. in Pascha.

Sol. In Sole significantur quatuor dotes corporis glorificandi. In Solis splendore claritas; in perpetuitate impassibilitas, in hoc, quod v. g. vitrum sine ejus læsione penetret, subtilitas: in velocitate cursus ejus agilitas. S. Bonav. ser. 5. in Pascha.

Virga post ariditatem virescens, Christus est post mortem resurgens: ipsum enim virgam, ipsum florem intelligimus. S. Isid. in Num. 15.

Alia de Resurrectione Christi Domini.

Crystallus. Crystallus dicitur: quoniam ex mortuis resurgens gloria immortalitatis clarus effulsit. Crystallus claret. S. Thom. in Apoc. 21.

Domina, dierum. Hæc (dies Resurrrectionis) domina, & regina est dierum. S. Ephr. de Cruce Dom.

Erectio lapidis. Erectio lapidis (Gen. 28.) resurrectio Christi est. Sanct. Thom. s. 2. de Resurr. Dom.

Ferrum. 4. Reg. 4. Christi Resurrectio figurata est in ferro in aquam lapso, & ad lignum resiliente. Sanct. Isidor. cap. 5. in 4. Reg.

Odor balsami. Ex Resurrectione, quasi suavissimi balsami odore, per universum Mundum redoluit Christus. S. Tho. in Cant. 1.

Venerabilis dies. Venerabilis est hic dies: quia Dominicus dies, & dies primus, atque perfectus est: & dies clarus; in quo visa prima lux. In quo transgressi sunt filii Israel mare rubrum: in quo pluit manna filiis Israel: quo Dominus baptizatus est: quo vinum de aqua in Cana Galileæ factum est: quo benedixit Dominus quinque panes, quibus satiavit quinque millia. S. Aug. serm. 154. de temp.

TITULUS XII.

CHRISTI DOMINI ASCENSIO.

Aquila. Aquila est: quia post Resurrectionem ad astra remeavit. S. Isid. l. 7. Orig. c. 2. *Ascendit ad montem*. Matth. 15. ut quasi avis teneros fœtus provocet ad volandum. Sanct. Hieron. apud S. Thom. sup. 14. Matth.

Arbor. Ascendendo in cœlum exaltatus ut arbor est. S. August. in Append. s. 82.

David. Venit Christus (velut David in castra Saul. 1. Reg. 26.) non eos (Judæos) occidit; sed tulit ab eis scyphum, idest, gratiam Legis. Tulit, & sceptrum regale regni, scilicet potestatem. S. Isidor. c. 18. in 1. Reg.

Elias. Elias est, nobis relinquens pallium, idest, Carnem suam. Drogo Ostiensis serm. de Pass. Dom. Elias melotem discipulo reliquit: Filius autem DEI ascendens suam nobis Carnem dimisit. Sed Elias quidem exutus Christus autem & nobis reliquit, & ipsam habens ascendit. S. Chrysost. hom. 2. ad Pop.

Elisæus. Ascendit in montem Bethel, & conversus maledixit pueris: & exierunt duo ursi de sylva, & interfecerunt pueros. Christus ascendit in cœlum; maledixit Judæis: immisit duos ursos, Vespasianum, & Titum, in Judæos. S. Isid. c. 3. in 4. Reg. 2.

Glorificatio nostra. Ascensio Christi glorificatio nostra est. S. Aug. s. 125. de temp.

Joseph. Dominus noster, postquam de inferorum carcere surrexit, ascendit currum regni cœlestis. Joseph, qui typum Christi induerat, currum meruit; & præco præconavit ante eum. S. Isid. c. 30. in Gen.

Manus Dei. *Tollam in cœlum manum meam*. Deut. 32 idest, Filium meum. S. Thom. in ps. 16.

Novus Homo. Angeli admirantes novum Hominem sedem conscendere dexteræ Deitatis, vocibus sese impetebant alternis: *tollite portas, &c.* Sanct. Ildefonsus lib. de Virginitate B. V. c. 10.

Passer solitarius. Ascendit in cœlum: factus est sicut passer volando, idest, ascendendo, singularis in tecto, id est, in cœlo. S. Aug. in ps. 101.

Peregrinus Homo. Homo iste (Matth. 25.) Christus est; qui peregrè profectus est in Incarnatione in Passione, in Ascensione. Sanct. Thom. serm. 2. in festo S. Sylvestri. Homo (Marci 13.) qui peregrè proficiscens reliquit domum suam, Christus est: qui ad Patrem post Resurrectionem suam victor ascendens Ecclesiam corporaliter reliquit: quàm tamen numquàm Divinæ præsentiæ præsidio destituit. V. Beda apud S. Thom. in Cat. supra 13. Marci.

Radix. De Domino nostro prophetatum est: *Ascendet sicut virgultum, & sicut radix de terra sitienti*. S. Aug. ho. 36. de divers.

Situla. Sicut situla descendit in puteum ad hauriemdam aquam, & ascendit stillando: sic Christus ascendit in puteum uteri Virginei, & *ascendens dedit dona hominibus*. S. Vinc. Fer. s. 5. D. 9. Pent.

Triticum. Corpus Christi in Virgine conceptum significatur per tritieum jacens in acervo: in Mundo pro nobis passum, per triticum cadens in agro: in cœlo glorificatum per triticum in panis complemento existens. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. cap. 10.

Volatus. *Volavit super pennas ventorum*. Psal. 17. Mysticè hic ponitur mysterium Incarnationis. Secundò ejus Ascensio - *Ascendit super Cherubim*. S. Thom. in ps. 17.

Varia de Christo Domino promiscuè.

Quid nobis, & tibi, Fili Dei? Hoc est dicere: vitæ auctor, quid tibi cum mortuis? habitator cœli, quid tibi cum sepulchris? odor paradisi, quid tibi cum fœtore? S. Chrysol. ser. 16. de duobus dæmoniacis.

Omnibus omnia factus. Tibi Rex, tibi Sacerdos, Pastor, Sacrificium, Ovis, tibi Agnus; tibi totum factus est, qui fecerat totum. Id. s. 23.

Quis est fons vitæ? nisi Christus. - Hic (in rebus corporeis) aliud est fons ad lumen: ibi (in Christo) non ita: quod enim est fons, hoc est & lumen. Et quidquid vis, illud vocas; quia non est, quod vocas; quia non potes congruum nomen invenire, non remanet in uno nomine. - Fons est, quia satiat sitientes; lumen, quia illuminat cœcos. S. August. in psal. 35. Si Sacramenta cogites; Christus Sanctus

Sanctorum : si gregem subditum cogites ; Christus Pastor Pastorum : si fabricam cogites ; Christus fundamentum fundamentorum. - Et quemadmodum fundamentum corporeæ fabricæ in imo est, sic fundamentum spiritualis fabricæ in summo est. Sanct. Augustinus in psalm. 116. Omnia Christus est nobis : si vulnus curare desideras, medicus est : si febribus æstuas, fons est. Sanct. Ambros. lib. 3. de Virginib. Si gravaris iniquitate, justitia est : si auxilio indiges virtus est: si mortem times, vita est : si cœlum desideras, via est, si tenebras fugis, lux est : si cibum quæris, alimentum est. Id. ibidem.

Gemma nisi auro non convenit. Estote ergo aurum; ut possit in vobis margarita spiritualis includi. Margarita est Christus Dominus. Id. serm. 6.

Ego ipse sum Pater, ego Frater, ego Dominus, ego Sponsus, ego Nutritor, ego Vestis, ego Radix, ego fundamentum. Quidquid volueris, ipse sum. Nulla re indigebis ; ego tuus ero minister. Veni enim, non ut mihi ministretur, sed ut ego aliis ministrem. Ipse Amicus sum, Membrum, Caput, Frater, Soror, Mater, universa ego sum; dummodo mihi, ut decet afficiaris. S. Chrysost. hom. 77. in Matth.

Omnia Christus tibi factus est : & mensa, & vestimentum, & domus, & caput, & radix : *Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis*. Gal. 3. Ecce quomodo vestimentum tibi est : vis discere, quomodo & mensa tibi sit? Qui me comedit, inquit Joan. 6. *Vivet ille propter me*. Qui autem domus est tibi : qui comedit *Carnem meam, in me manet, & ego in eo*. Joan. 6. Et qui radix, rursum inquit Joan. 15. *Ego vitis, vos palmites*. Et qui frater, & amicus, & sponsus: *non amplius vos dicam servos*. S. Chrysost. hom. 21. ad Pop.

Quomodo Christus, & Caput, & fundamentum ; cùm Caput sit sursum, fundamentum deorsum ? Respondet S. August. Præfat. ad 2. Expos. ps. 29. Rebus ad ima tendentibus, in imo ponis fundamentum. Ecclesia verò DEI in imo posita tendit in cœlum, fundamentum ergo nostrum ibi positum est Dominus noster Jesus Christus.

Quæ ratio: quòd multis nominibus appellatur ? modò Verbum, modò virtus, modò sapientia, modò dextera, modò brachium, modò margarita, modò thesaurus, modò retia, modò aratrum, modò veritas, & vita ; cùm sit *DEUS omnia in omnibus* : ut per hæc vocabula Divinarum dispositionum mysteria cognoscantur, non ut ipsa majestas Filii Dei propriè definita demonstretur. S. Aug. s. 190. de temp.

TITULUS XIII.

COGITATIONES.

Capilli capitis nostri omnes numerati sunt : Cogitationes scilicet atque intentiones cordis. Sanct. Ephr. de Cruce Dom. Per capillos Ecclesiæ subtiles cogitationes accipiuntur. Comparantur autem gregibus caprarum, quia hæc animalia munda sunt, & in rupibus pascuntur. S. Thom. in c. 4. Cant.

Cincinni, sunt intimæ cogitationes Sanctorum. Sanct. Tho. in 5. Cant.

Cor. Per cor cogitatio ; & per brachium designatur operatio. S. Isid. in Cant.

Facies vestra, idest, cogitationes vestræ. Sanct. Thom. in ps. 33.

Homicida. Attende igitur tibi ipsi, nè per negligentiam piratas illius maligni intromittas. Intelligis, ò frater, qui sint illi piratæ, & homicidæ ? cogitationes sordidæ, atque moroſæ. S. Ephr. de Virginit.

Ligna. Coquens (seu cocus) est diabolus : qui malas cogitationes ministrat ; sicut cocus ministrat ligna. S. Thom. in ps. 20.

Nox. Cymeriæ tenebræ, turpes cogitationes sunt, & obscura Orci nox. Perling. S. J. Conv. Sac. dist. 3. c. 5. n. 6.

Os animæ. Os cordis, idest, animæ ; est meditatio, seu cogitatio. S. Bonav. de 2. itin. ætern. dist. 4.

Ovis. Joachim ut pecudum Pastor cogitationes suas nominùs, quàm oves pascebat. S. Joann. Damascen. orat. de dormit. B. V.

Pedes. Lavabunt Aaron, & filii ejus. (Ex. 30.) manus, & pedes, idest, opera, & cogitationes, aqua compunctionis, & confessionis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Pili, significant carnis cogitationes. S. Isid. c. 6. in Num.

Semen. Quemadmodum semen bonum, & electum, in terra bona, ac pingui : sic cogitationes bonæ in mente Monachi. S. Ephr. s. de vit. Relig.

Spina. Ut spinæ, & tribuli, inter sata optima: ita sordidæ cogitationes in anima Monachi. S. Ephr. serm. Ascet. de vita Relig.

Tela aranearum, est fragilis ; ita cogitationes peccatorum sunt vanæ. S. Thom. in ps. 38.

TITULUS XIV.

CONCIONATOR.

Abyssus. Numquid & ipsi abyssus ? Ut noveris, quia abyssus & ipsi, Apostolus ait 1. Cor. 4. *Minimum est, ut à vobis dijudicer*. - Quanta autem, abyssus sit, audite ampliùs : *neque enim ego meipsum dijudico*. Tantamne profunditatem creditis in homine esse, quæ lateat ipsum hominem, in quo est ? Quanta profunditas infirmitatis latebat in Petro ; quando, quid in se ageretur, intus nesciebat ; & se moriturum cum Domino, vel pro Domino, temerè promittebat. S. Aug. in ps. 41.

Angelus. Joann. 5. est doctor ; qui movet aquam, dum, movet ad compunctiones. Sanct. Bonavent. serm. 2. Dom. 4. Pent.

Bos ruminans, & fissam habens ungulam, sunt doctores, prædicatores, studentes, & utriusque testamenti scientes. S. Vinc. Ferr. s. in Nat. Dom.

Calceamenta. Apostoli deposuerunt calceamentum corporale, quando missi sunt sine calceamento. Luc. 10. Sed non statim Dei calceamenta portarunt. Fortasse post resurrectionem Domini portare cœperunt. Marci 16. *Ite prædicate*. Est igitur calceamentum nuptiale, Evangelica prædicatio. S. Ambros. l. 2. in Luc. Hæc est præparatio Evangelii ad cœlestem cursum dirigens præparatos. Id. l. 7. in Luc.

Cervus. In cervis, vel ibicibus, magistrorum spiritualium persona signatur. Ipsi, velut ibices. (Job 39.) in petris pariunt : quia in doctrina Patrum, qui petræ pro soliditate vocati sunt, ad conversionem animas gignunt ; ipsi velut ibices nullius casus damna sentiunt ; dum in suis cornibus excipiuntur. (Abac. 3. *Cornua in manibus*.) - ipsi more cervorum interemptis viriis, quasi extinctis serpentibus vivunt. Et (hinc) ad fontem vitæ acriùs inardescunt. Ipsi more cervorum, dum labentia hujus mortalitatis momenta, quasi quædam flumina transeunt, compatientes charitate onera sibi invicem supponunt. S. Gregor. mor. l. 30. cap. 16. ut unum de multis loquar : video Paulum quasi quandam cervam in partu suo magni doloris rugitus emittentem. Gal. 4. Filioli, *quos iterum parturio*. Gal. 3. *O insensati Galatæ, &c.* Id. ib. cap. 21. Quia Sanctus prædicator, ubi peccatores esse considerat, illuc anxiè pervolat. Id. l. 31. c. 37.

Cœli. Dicuntur cœli propter plura. 1. quia sunt luminosi, & lumini diffusivi. 2. sunt uniformiter motivi, & in suo motu velocissimi : motus iste, est cura de salute subditorum. Moventur autem ab Oriente ad Occidentem ; hinc iterum ad Orientem ; quando à contemplatione eunt ad prædicationem & ab hac ad priorem redeunt. Tale cœlum fuit Moyses ; qui descendens de monte, postquam fregit vitulum. Ex. 32. reversus est ad Dominum. Sanct. Bonaventuræ Opusc. Eccl. hierarch. p. 4. cap. 3. - 3. Cœlum est primum generationis, & corruptionis effectivum. Et hoc propriè convenit (Prædicatoribus) qui filios gratiæ per Evangelium generant vitium extrahunt, & extirpant. - 4. Cœlum est inferiorum informativum : & inferiora enim sunt in superioribus, tanquam in propriis formis, ut dicit Philosophus. Quia secundùm varias corporum impressiones figurantur, & formantur species inferiorum, &c. Id. ibid. Cœli prædicatores, terra autem auditores. S. Aug. in ps. 95.

Cœli concentus. Job 38. Quid per cœli concentum, nisi concors prædicantium sermo signatur? S. Greg. l. 30. c. 7.

Cœmentarii sunt, qui parant ædificium animarum. Id. hom. 13. in Ezech.

Consules terræ. Reges sunt Sancti Prædicatores Ecclesiæ quia sibimet ipsis præsident. Terræ autem consules : quia extinctis peccatoribus vitæ præbent consultum. - An terræ Consul non erat, qui dicebat. 1. Cor. 7. *de virginibus consilium do*. S. Greg. l. mor. c. 33. & 34. eundem S. Paulum vocat Consulem.

Currus, & auriga. Eliæ 4. Reg. 1. Quid est, fratres charissimi, quod Elias currus, & auriga ejus dicitur? nisi quia auriga agitat, currus portat. Doctor ergo, qui mores populi, & per patientiam sustinet, & sancti eloquii verbis docet ; & currus dicitur, & auriga. Id. hom. 21. in Ezech.

Fervor. Quia oleo ignis accenditur, oleum doctoris, amor est cordis ; in quo ignis accenditur : quia in pinguedine oris virtus, & gratia ardet Spiritus Sancti. S. Greg. l. 6. cap. 3. in 1. Reg.

Flumina, & fulmina. Quia corda audientium rigant, dicuntur flumina. Ps. 92. quia verò accenduntur fulgura. Psal. 96. S. Greg. mor. l. 30. c. 4.

Flumen. Sacri tractator eloquii morem fluminis debent imitari - fluvius valles ex latere cavas tangens impler ; & postmodum in alveum redit. Sic Doctor, cùm de qualibet re disserit, ubi viderit occasionem ædificationis, debet nonnihil evagari, & dein redire ad priorem sermonem. S. Greg. ep. de lib. Job ad Leand. c. 2.

Fru-

Fructus ubi nullus. In salicibus, in medio ejus, suspendimus organa nostra. Ps. 136. hoc est, hominibus infructuosis, scilicet avaris, cupidis, &c. nos prædicamus Scripturas Dei promissa Dei. *Præcipe divitibus non altum sapere*, ait Apostolus 1. Tim. 6. Et dum hoc ait, jubet discipulum suum tangere organa, neque ampliùs suspensa tenere. S. August. in psal. 136. *Fructus varii, & labores*. Invenio ergo aliquem de Corpore Christi prædicatorem Verbi - Venerit inter aliquos, qui Christiani non sunt ; pelicanus est in solitudine. Venerit ad eos, qui fuerunt, & ceciderunt ; nycticorax est in parietinis: non enim tenebras deserit eorum, qui habitant in nocte ; & ipsos lucrari vult. - Venerit ad eos, qui Christiani sunt (sed tepidi) clamat ad eos passer ; non in solitudine ; quia Christiani sunt : nec in parietinis, quia non ceciderunt (id est, apostatarunt.) Sed tamen in tecto sunt : sub tecto potiùs ; quia sub carne sunt. S. Aug. in ps. 101.

Fundamenta. In Scriptura Sacra quid aliud fundamenta, quàm prædicatores accipimus ? S. Gregor. l. 28. c. 9.

Gallus. Qui hoc loco alii galli nomine. Job 38. designantur nisi Prædicatores sancti ; qui student venturum lumen - nuntiare. Rom. 13. *Non præcessit ; dies autem &c. hora est de somno surgere*. S. Greg. mor. l. 30. c. 4. Est adhuc aliud in gallo intuendum : quia priùs alas excutit, & semetipsum feriens, vigilantiorem reddit. Ipsi (Prædicatores) priùs cogitationum alis semetipsos feriunt : quia quidquid in se inutiliter torpet, sollicita investigatione deprehendunt, districta animadversione corrigunt. Id. ib. c. 7.

Gazophylacium. Quid per Gazophylacia designatur, nisi corda Doctorum, Sapientiæ, atque scientiæ divitiis plena ? qui igitur benè vivit, & prædicat prudenter, gazophylacium nominatur. S. Greg. hom. 18. Ezech.

Genæ Ecclesiæ, sunt spirituales Patres, qui in ejus facie venerabiles apparent. Id. hom. 16. in Ezech.

Grando, & carbones ignis. Qui etiam grando, & carbones ignis, vocati sunt. Ps. 17. quia & per correptionem feriunt, & per flammam charitatis accendunt. - Grando veniens percutit, liquata rigat. S. Gregor. mor. l. 29. c. 11.

Lingua canum medicinalis. Canes sunt Prædicatores. Isti habent linguam medicinalem, quando lingunt ulcera peccatorum. S. Vinc. Ferr. s. in f. 5. D. 2. in Quadr. Canes sunt omnes, qui habent officium prædicandi. Magis enim timent, & terrentur dæmones latratu prædicationis, quàm lupi latratu canum. Id. ser. 2. D. 2. Pasch.

Mater Christi. Sciendum nobis est ; quia, qui Christi soror, & frater, est credendo ; Mater efficitur prædicando. S. Greg. hom. 3. in Evang.

Maxilla Ecclesiæ sunt Prædicatores. Hinc est, quòd Sampson maxillam asini tenuit, & hostes peremit. Quia Redemptor noster simplicitatem, atque patientiam prædicantium suæ manu virtutis tenens carnales interfecit. S. Gregor. mor. l. 13. c. 7. & 8.

Medicus. Quid est peccator, nisi vulneratus ? & quid prædicator, nisi medicus ? Sæpe contingit, ut prædicator reverenter audiatur : nonnumquam verò à perversis despicitur. Unde dicitur. Ezech. 3. *ut adamantem, & ut silicem, dedi faciem tuam*. Adamas ad ornamentum sumitur ; silex ab itinerantibus calcatur. S. Greg. hom. 10. in Ezech.

Montes. Præparavit magnos Prædicatores, & ipsos appellavit montes : humiles in se, excelsos in illo (Christo) S. August. in ps. 64.

Novacula. Quid per novaculam. 1. Reg. 1. nisi malorum pastorum cupiditas exprimitur ? qua nati filii, caput raditur, cùm bona subditorum, per Prædicatorum cupiditatem, rapiuntur. S. Greg. l. 1. c. 2. in 1. Reg.

Nubes. Prædicatores sunt nubes. Is. 5. *Mandabo nubibus meis, &c.* Quando mutatur per Prædicatores DEUS, tonat per nubes : quando miracula facit, - coruscat. - Terret per nubes, & irrigat per pluviam. - Qui dicti sunt nubes, ipsi sunt & montes DEI. - Et quomodo, quando Sol oritur, priùs luce montes illustrat, & inde lux ad humillima terrarum descendit ; sic quando venit D. N. J. C. priùs radiavit in altitudinem Apostolorum. S. Aug. in ps. 35. Nota : Prædicatores dicuntur venti, dicuntur nubes : nubes, secùndùm corpus ; venti secundùm animam. Nubes, quia tonant minis, coruscant miraculis, pluunt doctrinis. Venti secundùm animam : quia ignoratur, spiritus hominis unde veniat ? aut quo vadat ? S. Bonav. in ps. 17. *Tenebrosa aqua in nubibus aeris*. Ps. 17. In Prophetis enim, atque in omnibus Divini Verbi prædicatoribus, obscura doctrina est. S. August. in psal. 17. Prædicatores sunt nubes ; sicut ergo non possunt ire, quò volunt ; sic etiam nequeunt agere, sicut volunt. (Sed Spiritu, quasi vento reguntur, ac ultro, citroque ducuntur.) S. Gregor. l. 27. cap. 22.

Orationis sit addictus. Adde, quòd nihil fructus ex homilia capi possit, nisi oratio adjungatur. Porrò sermoni oratio debet anteire ; sic Apostoli dicunt. Act. 1. & 2. *Nos in ratione, ac sermonis doctrina perseverabimus*. Sic Paulus facit, cùm in exordiis suarum epistolarum oret : ut perinde quasi lumen lucernæ lux ipsa orationis regat sermonem, ac dirigat. S. Chrysost. hom. 3. in Dei Nat.

Organum, & Cithara. Quia Organum per fistulas, & Cithara per chordas sonat ; potest per citharam recta operatio, organum verò sancta prædicatio designari. Per fistulas quippe organi, ora prædicantium ; per chordas, intentionem rectè viventium accipimus. S. Greg. mor. l. 29. c. 30.

Ostia. Job 38. Quid ostia (hæc) nisi prædicatores sancti ? quid per vectem, nisi Incarnatus Dominus, designatur ? - Ostia vocantur : quia & ingressum Fidelibus aperiunt ; & rursum sese perfidis, nè ingrediantur, opponunt. Pensemus, quale Ecclesiæ ostium extitit. S. Petrus, qui Cornelium Act. 10. recepit, Simonem repulit. S. Gregor. l. 28.

Pascit. Magnam eleemosynam facit, qui dat ad comedendum centum pauperibus. Sed majorem eleemosynam facit prædicator ; qui dat ad comedendum quingentis, vel mille hominibus, de cibo, quem paravit in coquina Spiritus Sancti. S. Vincent. serm. 5. D. 5. Pent. Habeo, quod adhuc vobis apponam de fragmentis hesterni convivii ; quæ mihi collegeram, nè perirent. Peribunt autem si nulli appossuero. S. Bernard. ser. 50. in Cant. Quorum utinam ego fidelis cocus! utinam anima mea coquina utilis videatur ! siquidem, ad præparanda fercula vestra, tota hac nocte *concaluit cor meum intra me ; & in meditatione mea exarsit ignis*. Idem ser. 1. de Omn. SS. Vobis fercula mea verba ista sunt : pascere omnes pane tractabili, atque visibili, non sufficio. Inde pasco, unde pascor. S. Aug. hom. 25.

Principes Ecclesiæ. Qui Principes. 1. Reg. 2. nisi sancti Apostoli designantur (de quibus ps. 44. Quid est, quòd pauper cum principibus sedet ? nisi, quia Ordo Prædicatorum de gentibus electus, in S. Ecclesia culmen Apostolicæ authoritatis obtinet. Nomine autem *Cardinum*. 1. Reg. 2. ipsos prædicatores voluit designari S. Gregor. l. 1. c. 2. in 1. Reg.

Prophetæ. Qui sunt Prophetæ ? 1. Reg. 10. nisi magni Prædicatores sanctæ Ecclesiæ. Prophetæ namque ministerium est, occulta revelare, & futura prædicere. Doctores autem S. Ecclesiæ dum oculos Scripturarum sensus, ad communem scientiam trahunt ; secreta, quæ nesciunt, aperiunt : &, dum æterna gaudia prædicant, futura revelant. S. Gregor. l. 4. c. 5. in 1. Reg.

Ruminat. Ruminatio ad sapientiam quomodo pertinet ? quia dicit Scriptura. Prov. 21. *Thesaurus desiderabilis quiescit in ore sapientis*. S. Ambr. hom. 45.

Salutem aliorum quærendo, non negligat propriam. Asinæ Cis sunt animæ peccatrices. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg. Cis, intermissis asinis, sollicitus est pro filio suo Saul : quia Redemptor noster sic vult nos quærere salutem alienam ; ut non negligamus nostram. Id. l. 4. c. 45. in 1. Reg.

Sagittæ eorum verba. Intendunt arcum, atque sagittas mittunt ; psal. 77. qui Scripturæ Sacræ sententias proponunt, & verbis rectis auditorum vitia feriunt. Sanct. Greg. hom. 21. in Ezech.

Spina. Per spinam signati sunt doctrinæ spiritualis viri : qui, dum de peccatis, & virtutibus, differunt ; & modò æterna supplicia minantur, modò cœlestis regni gaudia promittunt ; corda audientium pungunt. S. Greg. hom. 40. in Evang.

Stella. Qui Stellarum quoque claritate figurantur : quia, dum recta peccatoribus prædicant, tenebras nostræ mentis illuminant. Id. mor. l. 9. c. 3.

Verus prædicat solum Christum. Supra fabrica totius Ecclesiæ nihil aliud in fundamento ponunt sapientes architecti, qui sunt Verbis prædicatores, nisi JESUM Christum: de quo fundamento crudelitas surgit. Sanct. Chrysost. hom. 2. in symb. Apost.

Vita conveniat dictis. Doctrina verborum sine exemplis operum, est sicut cæmentum sine calce aridum, & invalidum. S. Bonaven. Opusc. de sex aliis Seraph. c. 6. *Labia eorum palmis unius reflexa, &c.* Ezech. 40. O Doctor ! ecce jam mensa es ; jam vasa portas. Sed intus reflecte labium, idest, ad cor revoca sermonem. Audi, quod dicis, operare, quod prædicas. S. Gregor. hom. 21. in Ezech. omni tuba documenta sunt operum clariora : vitaque munda ipsa est luce fulgentior. S. Greg. hom. 15. in Matth.

TITULUS XV.

CONCUPISCENTIA CARNIS.

Absolon. Moraliter potest legi psalmus iste (tertius ; in persona uniuscujusque Fidelis ; qui à vitiis, & cupiditatibus impugnatur. Et secundùm hoc per David accipitur quilibet Fidelis : per Absolon vitia, & carnales concupiscentiæ. S. Thom. in ps. 3.

Adeps, in Scriptura quandoque in bono, quandoque in malo accipitur. In bono, secundùm quod signat devotionem mentis. Ps. 62. *Sicut adipe, & pinguedine, repleatur anima mea*. In malo : secundùm quod signat nequitiam cordis, oris, operis: & ideo signat detestabilem malitiam. Job 21. *Viscera impii plena*

sunt

sunt adipe. - Dicit ergo adipem suum, idest, carnalem sensum, vel delectationem. S. Thom. in ps. 16.

Alabastrum. Fractum alabastrum, carnale desiderium est: quod frangitur recumbente ipso (Christo) idest, humiliante se; ut eum tangeret fides peccatricis, S. Hieronymus apud S. Thomam in Cat. sup. 14. Marci.

Aqua. Moyses Ægyptum deseruit, Benedictus Mundum; ille filios Israel in desertum introduxit; iste Monachos: ille dedit legem; iste regulam. - ille fuit Moyses re, & nomine; iste Benedictus re, & nomine: fuit enim assumptus de aquis carnalis concupiscentiæ. S. Thom. Ser. 1. in festo S. Benedicti. Mihi autem videtur juxta tropologiam lunaticus esse, qui per horarum momenta mutatur ad vitia: & nunc quidem in ignem fertur, quo adulterantium corda succensa sunt: nunc in aquas, scilicet voluptatum, vel cupiditatum; quæ non valent extinguere charitatem. Sanct. Hier. apud Sanct. Thom. in Cat. sup. 17. Matth. Vel ignis ad iram pertinet; eo quòd alta petat: aqua verò ad voluptates carnis. S. August. ibid.

Canis. Tritum est, fornicariorum symbolum, canes. Perling. dist. 2. c. 5. n. 8.

Dæmonium. Hoc genus dæmonii, idest, ista carnalium voluptatum mutabilitas, non vincitur; nisi spiritus oratione confirmetur, & caro per jejunium maceretur. Glossa apud Sanct. Thom. sup. 17. Matth.

Favus. Delectationes corporales quandoque sunt manifestæ, & sic est mel: quandoque sunt absconditæ, & dulciores; & sic est favus. S. Thom. in ps. 18.

Febris est æstus carnalium desideriorum. Sanct. Isid. in allegor.

Fervor. Panis cœlestis in similitudinem pruinæ, & roris, apparebat: quia Corpus Domini à fervore pravæ concupiscentiæ refrigerat. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6.

Folliculi granorum. Vellere spicas, est homines à terrena intentione eruere: fricare autem manibus, & exemplis virtutum; à carnis concupiscentia, quasi à quibusdam folliculis, puritatem mentis exuere. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Marci.

Forma sæculi. Nolite conformari huic Sæculo; sed reformamini. Rom. 12. Sciendum, quod triplex est forma Sæculi. Prima est terrenorum cupiditas; secunda, carnalis concupiscentia; tertia: vitæ superbia. De his tribus 5. Joan. 2. *Omne quod est in Mundo, &c.* Sciendum, quòd ista triplex forma dat triplex esse: quia prima forma dat esse terrenum, secunda animale, tertia diabolicum. Avaritia facit hominem terrenum, concupiscentia carnis carnalem, superbia etiam similem facit diabolo. S. Thom. ser. 1. D. infra Octava Epiph.

Gabaonitas, idest, carnales homines expugnant. S. Isid. c. 12. in Jos.

Inimici. Persequat inimicos meos, idest, carnales affectus. Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis &c.* Sanct. Thom. in ps. 17.

Jumenta impudica, & insipientia, sunt homines stulti carnales; DEUM præ oculis non habentes. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 3.

Lac. Nota super illo verbo, *ablactatos lacte*: quia est quoddam lac, quod debet deseri. Et istud est multiplex. 1. Carnalis concupiscentiæ. 2. Imperfectæ Justitiæ. 3. Rudis doctrinæ. S. Thom. in 28. Is.

Motus fluctuum. Mare significat multas miserias hominis; motus fluctuum, stimulum carnis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Navis. Debet ille, qui Dominum vult sequi, relinquere navim, idest, concupiscentias carnales; & retia, idest, implicamenta mundana. S. Haymo hom. de S. Andr. Ap.

Olla Ægyptiaca, sunt carnalia desideria. Sanct. Isid. c. 8. Num.

Palpebra. Castus profectò, columbinusque oculus, amor est: qui in rebus usui humano concessis nulla libidine figitur; sed in transitoriis contemplatur æternum. Iste oculus qui non clauditur, quia carnalitatis palpebra caret, nullo turbatur injecto, &c. S. Bernard. de Charit. c. 4.

Pecus. Carnali concupiscentiæ dediti, sunt pecora. S. Isid. c. 3. in Gen.

Pluvia. Sicut ventus Aquilonaris pluvias dissipat, nubes fugat, aerem serenat, reptilia exterminat, & aquam congelat: ità timor Domini dissipat pluvias carnalium delectationum, fugat nubes carnalium imaginationum. S. Ephrem de Monachis, & Turture tomo 2.

Pondus. Amor Divinus verè penna est; sicut è contrario amor creaturarum, verè est pondus. S. Bonavent. serm. de SS. Sim. & Juda.

Sanguinis fluxus. Peccator patitur fluxum Sanguinis tribus modis. 1. Per nimium amorem consanguineorum. 2. Propter fluxum carnalium delectationum. 3. Propter operationem quorumlibet peccatorum. *Sanguis sanguinem tetigit*, idest, peccatum. S. Thom. ser. 2. D. 24. Pent.

Sicera. Vinum, quod Joannes bibere prohibet, luxuria intelligitur. Sicera autem, carnis dulcedo. Arnob. Annot. c. 1. in Luc.

Socrus Petri. febriens, Synagogam significat, æstu carnalium desideriorum accensam. S. Isid. in Allegor.

Venter. *De abscondito tuo adimpletus est venter eorum*, idest, de peccatis non confessis. Venter eorum, carnalis concupiscentia. S. Thom. in ps. 16.

Vincula. Super illo verbo, *solve vincula*, nota: quæ sunt vincula, à quibus solvit DEUS. 1. Mundinæ sollicitudinis Job 39. *Quis dimisit onagrum, &c.* 2. Carnalis amoris. Eccl. 7. *Invenis amariorem morte &c.* S. Thom. in 52. Is.

Vinea. Est multiplex vinea. 1. Carnalis concupiscentiæ. - Et hujus est. 1. vinum iræ. Deut. 32. *Fel draconum, vinum eorum*. 2. Luxuriæ. Apoc. 18. *de vino fornicationis*. 3. Ineptæ lætitiæ. S. Thom. in Is. 5.

Vulnus. Per stuppam, qua alligantur vulnera, intelligitur temperantia; qua vulnus carnalis concupiscentiæ alligatur. S. Thom. Ser. 3. D. 3. Epiph.

T I T U L U S XVI.

C O N F E S S I O.

A*Neidotum est*, quo nos DEUS sanat. Goffridus Abb. ser. 5. de Resurr. D.

Aries. DEI Altare est pœnitentia - sacrificium est sine sumptu non enim quærit arietem, sed confessionem. S. Ephr. de Pœnit. tom. 3.

Cantus. Bonos cantores faciunt tria: scilicet bonæ vocis instrumentum, artis documentum, usus exercitamentum. Bonæ vocis instrumentum tria faciunt: reumatis expurgatio, pectoris dilatatio, oris apertio. S. Thom. in festo SS. Innocent.

Frondes. Comparatur pœnitens arbori, cujus radix est contritio, frondes confessio, flores sancta devotio, fructus bona opera &c. S. Bonav. diet. sal. tit. 2. c. 1.

Gladius, peccatorum confessio est. Perling. dist. 3. c. 5. n. 11.

Judæa. Per Judæam significantur confitentes; quos visitat Christus. Ubi enim est peccatorum Confessio, illuc venit Christus, & Discipuli ejus, idest, doctrina, & illuminatio ejus. Alcuinus apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Joan.

Medicina. Confessio est medicina laxativa. Hugo de Prato ser. de S. Cathar.

Opus Domini. Est incomparabilis suæ dilectionis opus præcipuum. Goffrid. ser. 5. de Resurr. Dom.

Piscina probatica. Id. Opusc. 15.

Victoria DEI, verecundia diaboli. Id. ser. 5. de Resurr. Dom.

Vitrum. Nullas in se sordes celat. Sic Sancta electorum simplicitas sua peccata purè per Confessionem revelat. S. Thom. in 21. Apoc.

T I T U L U S XVII.

C O N S C I E N T I A.

A*Urum*. Duæ res sunt mihi necessariæ Conscientia propter me; bona fama, propter proximum. Bona vita notatur in auro, fama in thure. Dicitur autem bona vita aurum, propter quatuor. Est enim aurum pulchrum in colore, pretiosum in valore, ponderosum in gravitate, incorruptibile in soliditate. Omnis (colorati) pulchritudo consistit in luminibus, & characteribus Lumina sunt virtutes illuminativæ, ut perficiant intellectum: affectivæ, ut perficiant affectum: - Pretiositas, est humilitas. - Ponderositas, est morum honestas. - Incorruptibilitas, est perseverantia. - Thus significat bonam famam; quia est per fumum sui diffusivum, vicini aeris immutativum. Sanct. Thom. ser. 1. de Epiph.

Civitas. Nota super illo verbo: *Circuivi Civitatem*: quia debet homo circuire civitatem 1. propriæ conscientiæ, recogitando peccata. Ec. 12. *Circuibunt in plateis plangentes, &c.* S. Thom. in 23. Is.

Dæmoniaca. Si quis conscientiam habet alicujus vitii sorde pollutam, filiam habet malè à dæmonio vexatam. Rabanus apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Domus. Homo iracundus, est sicut homo habens domum ligneam: qui manè est dives, & in vespere nihil habet: quia ignis iræ combussit sibi domum, idest, conscientiam. S. Bonav. diet. sal. tit. 1. cap. 1.

Domus DEI, mens est, & conscientia Fidelium. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 11. Marci. Angusta est domus animæ meæ (scilicet conscientia) ruinosa est: refice eam. S. Aug. l. 1. Conf. cap. 5.

Gladius. (quo Abraham accinctus erat) significat acutissimum conscientiæ stimulum. S. Thom. in 22. Gen.

Lac. Est lac, quod debet amplecti. 1. puræ conscientiæ, propter nitorem. 2. Sanæ doctrinæ gloriæ, propter dulcorem. 3. Æternæ gloriæ propter facilem absorptionem. S. Thom. in 28. Is.

Lectus. Moraliter lectus, in quo homo quiescit, est conscientia. Hunc lavat homo per lacrymas in pœnitentia - Per stratum verò designantur peccata, quæ superstruuntur conscientiæ. - Per singulas noctes, idest, per singula peccata: de singulis enim peccatis debet homo pœnitendo plorare. S. Thom. in ps. 6. *Lavabo lectum meum*, idest, Conscientiam meam. ps. 31. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 5.

Sacerdos. Ipse sibi populus in Ecclesia Sacerdos quodammodo efficitur: quia conscientiam habet pro se Sacrificium offerentem. - In Ecclesia peccatores etiam, pœnitentiam agentes, Sacerdotes fiunt. S. Ephr. de Pœnit. tom. 3.

Spelunca. Mens Fidelium spelunca latronum fit; quando relicta simplicitate sanctitatis, illud conatur agere, quò valeat proximis nocere. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 11. Marci.

Spina, idest, remorsus conscientiæ, infigitur cordi meo spina, peccatum intelligitur. S. Thom. in ps. 31.

Terra bona, est electorum conscientia. V. Beda apud S. Tho. in Cat. sup. 4. Marci. Terra bona, est fidelis conscientia electorum, sive mens Sanctorum. Remigius apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Tortor. Moraliter per servum illum Matth. 18. intelligitur peccator quilibet - A quatuor tortoribus torquetur: à DEO Conscientia, morte æterna, ab omni creatura. S. Thom. ser. 3. D. 22. Pent.

Venter. *De abscondito tuo adimpletus est venter eorum*, idest, de peccatis non confessis. Venter eorum, idest, Conscientia. *Saturati sunt filiis*. Alia lectio habet: *Saturati sunt porcina*, idest, immunditia peccatorum. Sanct. Thom. in ps. 16.

T I T U L U S XVIII.

C O N S I L I U M.

A*Urum*. Divini Consilii sincerissimum secretum significat. S. Thom. in Cant. cap. 5.

Castra. Per castra intelliguntur consilia, & conjurationes malorum contra aliquem. S. Thom. in ps. 26.

Civitas. Inimicus diabolus; framea, ejus tentationes; civitates, mala consilia. S. Thom. in ps. 9.

Oculus. Per oculum amicum utilem, & consiliarium, intellige. Haymo hom. in festo S. Mich. Arch.

Ova aspidum, idest, consilia venenosa. S. Thom. in 59. Is.

Semita, sunt Consilia. S. Thom. in ps. 22.

T I T U L U S XIX.

C O N S O L A T I O.

A*Qua frigida*. Sicut aqua frigida in magnis caloribus sitienti; ità consolatoribus sermo in tribulationibus. S. Ephr. serm. de vit. Relig.

Effundam aquas, idest, Consolationes. Sanct. Thom. in 44. Is.

Flumen. Consolatio exprimitur sub similitudinem fluminis: quia signat gratiam propter aquæ abundantiam: quia in gratia est abundantia donorum; sicut tribulatio exprimitur sub similitudine aquarum sonantium, & turbatarum. S. Thomas in psal. 45.

Lux. Expectaviimus lucem Divinarum consolationum. S. Thom. in 59. Is. Lux consolationem, brachia potens, significant. S. Thom. in 51. Is.

Umbraculum. Spes defensionis à turbine, propter violentiam persequentis: umbraculum consolationis ab æstu, propter afflictionem persecutionis. S. Thom. in 25. Is.

T I T U L U S XX.

C O N T E M P L A T I O.

A*La*. Sancta illa Ezechielis animalia suam singula manum sub ala habuisse dicuntur; ad insinuandum: viros spirituales manum actionis sub ala contemplationis continere. P. Alph. Rodericus p. 1. tr. 3. c. 9.

Aquila. Contemplativi sunt velut aquilæ. Alæ, quibus sublevantur, sunt lectio, & auditio. S. Vinc. Ferr. ser. 1. D. 3. Quadrag. Nota super illo: *assument pennas ut aquilæ*: quia sancti comparantur aquilis. 1. Propter volatus altitudinem. Job 39. *Nunquid ad præceptum, &c. & in arduis ponet nidum suum*; in quo eminentia contemplationis, &c. S. Thom. in 40. Is. Vide hic plura fusè. Nota, quòd prædicator debet esse aquila, propter sublimen contemplationem. S. Thom. in 8. Apoc.

Arx. Sciebat DEI Genitrix in arcem Divinæ contemplationis assumpta, processurum de se Dominum, tanquam de thalamo suo sponsum. S. Ildef. fer. 5. in Ass. Virg.

Avis. Dicens omnibus avibus, idest, justis à terrenitate elevatis. S. Thom. in 19. Apoc.

Ædificium. Humilitas est velut basis quædam in hoc contemplationis ædificio locanda. Petrus Sutor Carthus. l. 1. de vita Carthus. tr. 3. c. 10.

Cantus. Ad artis (cantorum) documentum sunt tria necessaria. 1. Ut scias vocem levare. 2. Deprimere. 3. Concordare. Vox elevatur per contemplationem, deprimitur per humiliationem sui; concordatio vocis fit, concordiæ, & unitatis conservatione. S. Thom. in festo SS. Innocent.

Columba. Dicuntur Apostoli columbæ propter contemplationis altitudinem, vel velocitatem. Psal. 34. *quis dabit mihi, &c.* S. Thom. in 60. Is.

Facies, est vis contemplationis. S. Thom. in 1. Apoc.

Lectus anima, est contemplatio, & meditatio de DEO, & ejus beneficiis. S. Vinc. Ferr. ser. 11. de Pace.

Mons signat cœlestem conversationem, & contemplationem. S. Thom. in 40. Is. Montes, idest, virtute, & contemplatione eminentes. S. Thom. in 6. Apoc. Mons altitudo contemplationis nostræ est. S. Isid. in 27. Ex. Exultate montes, idest, ratione præditæ naturæ; quæ ad spiritualis contemplationis fastigium assurgitis. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nativit. B. Virg. Mons myrrhæ, & collis thuris, sunt excelsæ animæ Sanctorum per contemplationem. S. Thom. in 4. Cant.

Nubes. Cum nubibus, idest, cum Sanctis, qui volant per altam contemplationem. S. Thom. in 1. Apoc.

Oculus. Animæ nostræ oculus, intelligentia (seu contemplatio.) S. Bernard. Ser. 5. in Assumpt. V. Homo triplicem habet oculum, carnis, rationis, contemplationis; unde ratio oculus dicitur: item contemplatio. Hugo à S. Vict. apud Bonav. Breviloq. p. 2. cap. 12.

Puteus. *Invenit eum - ad puteum viscosum*, idest, in contemplatione, & intelligentia veritatis. S. Isid. c. 19. in Gen.

Quercus umbrosa est arbor, & fortis: in qua secretior conversatio Sanctorum exprimitur. Hujus namque conversationis viridum ad exteriora opera activæ vitæ non exeunt, quasi in umbra sunt: quia incendia tentationum sentire non possunt. S. Greg. l. 4. c. 5. in 1. Reg.

Saliva. *Nec dimittis me, ut glutiam salivam*. Job 7. Caput unde defluit, est Divinitas: venter, ad quem fluit est mens: ipsa saliva est sapor intimæ contemplationis. Sed hanc salivam perfectè percipere hic nequimus. S. Greg. mor. l. 8. c. 21.

Sepulchrum. Sicut sepulchrum locus est, quo absconditur corpus; ità Divina contemplatio sepulchrum quoddam est mentis, quo absconditur anima. - Hinc est, quod Paulus Col. 3. dixit: *Mortui estis, &c.* S. Greg. mor. l. 5. c. 3.

Tonsio capitis, signum est contemplationis. Petrus Sutor. tr. 3. c. 5.

Turtur, quia est animal solitarium, significat contemplationem. S. Vinc. Ferr. serm. in Purif. V.

T I T U L U S XXI.

C O N V E R S A T I O.

C*Andelabrum*. Supra Candelabrum, idest, super altitudinem conversationis, quæ secundùm DEUM est; ut aliis lucere valeat, lucernam ponere necesse est. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Civitas. Relinquunt Civitates suas (ii qui sequuntur Christum, Matth. 14.) hoc est, pristinas conversationes, & dogmatum varietates. S. Hier. apud S. Thom. in Cat. sup. c. 14. Matth.

Cœlum. Moraliter per cœlum intelliguntur Sancti - propter conversationem cœlestem. S. Thom. ser. 2. in festo SS. Trinit.

Flores. Per flores initia sanctæ conversationis intelliguntur per mala verò, perfectio bonorum operum. S. Thom. in 2. Cant.

Lectulus Salomonis, est Conversatio Sanctorum. S. Isid. in Cant.

Regnum cœlorum. Glossa: idest, conversatio Justorum: Thesauro, idest, bono operi; abscondito in agro, idest, in corde. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 8.

Turtur Apostolos, & cæteros Doctores significat; qui possunt dicere: nostra conversatio in cœlis est. Philipp. 3. S. Thom. in 2. Cant.

T I T U L U S XXII.

C O N V E R S I O.

Cibus. Est salus peccatorum ad instar ciborum delectabilium. S. Isidor. in Gen. c. 23.

Digitus DEI est iste. Ità S. Bernardus ep. 96. ad Abb. Fontanensem vocat conversionem tepidorum religiosorum in ferventes.

Esca Justorum. Conversio est peccatorum. S. Greg. mor. l. 31. c. 22.

Hostia placens DEO, Salus est peccatorum. S. Isid. in Gen. c. 23.

Vellere spicas, est homines à terrena intentione eruere: fricare autem manibus est exemplis virtutum à carnis concupiscentia, quasi à quibusdam folliculis, puritatem mentis eruere: grana mundare, & emundatum quemque à sordibus vitiorum per ora prædicantium Ecclesiæ membris incorporari. Vener. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Marci.

Vitulus. Imponent vitulos, idest, conversos de novo *super altare*, idest; super fidem Christi. S. Thom. in ps. 50.

T I T U L U S XXIII.

C O R.

A*Byssus. Tenebra*, idest. ignorantiæ, *erant super faciem abyssi*. Gen. 1. idest, humani cordis ex diaboli deceptione. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6. Abyssus dicitur cor peccatoris, peccati caligine tenebrosum; cujus Angelus est diabolus. S. Thom. in c. 9. Apoc.

Ager. Homo, qui seminat in agro suo, granum sinapis, à plerisque Salvator intelligitur; qui in animis credentium seminat. Ab aliis ipse homo seminans in agro suo, idest, in corde suo. S. Thom. in Cat. Aur. sup. 13. Matth. *Simile est regnum cœlorum*. Glossa, idest, conversatio Justorum, *thesauro*, idest, bono operi, *abscondito in agro*, idest, in corde. Sanct. Thom. de Sacr. c. 8.

Altare. Sicut est triplex templum, ità est triplex altare. Primum est Vir justus-hujus templi altare est cor. Levit. 6. *ignis*, scilicet charitatis, *in altari*, idest, in corde *semper ardebit*. S. Thom. in ps. 25. Cor justi dicitur altare: quia in eo immolantur motus bestiales: unde dicitur altare holocausti. S. Thom. in 8. Apoc. Altare concavum, est cor pœnitentis. Concavum, idest, jejunio attenuatum. Ex. 27. S. Bonavent. dict. Sal. c. 6. Cor nostrum est altare DEI. S. Thom. in 16. Apoc.

Caput. Capilli capitis nostri *omnes numerati sunt*, cogitationes scilicet, atque intentiones cordis. S. Ephr. serm. de Cruce Dom.

Castellum. Intravit JESUS in quoddam castellum. - Quod est hoc castellum, nisi cor humanum; quod, priusquam, Dominus ad illud veniat, cupiditatis fossa vallatur, muroque obstinationis clauditur; atque interiori latitudine sua Babylonica turre erigitur. Jam (post Adventum Christi) ponitur murus continentiæ, antemurale patientiæ. Surgit autem hoc opus à fundamento fidei. S. Bern. ser. 5. de Aff. V.

Cogitatio. Per cor cogitatio, & per brachium designatur operatio. S. Isid. in Cant.

Columba. Per istas aves (turturem, & columbam) non incongruè designantur corda hominum. S. Haymo in festo Purif.

DEUS. Cor DEUS, os Pater, lingua Filius, calamus Spiritus Sanctus. S. Bonav. diet. Sal. serm. 12.

Facies. Cor dicitur facies: quia sicut homo per faciem cognoscitur; sic per voluntatem cognoscitur cor; utrùm sit homo de ovibus DEI. S. Thom. in 11. Apoc.

Fiscella Moysis. Vasculum, in quo Phraonis filia, idest, Ecclesia Moysen invenit, idest Christum; significat corda Sanctorum. S. Isid. c. 5. in Exod.

Fons. Cor nostrum quasi Fons quidam est; verbum verò prolatum, quasi quidam rivulus manans ex ipso. S. Thom. in Cat. sup. 1. Joan.

Hemisphærium. Septem Stellæ, quæ sunt in dextera, sunt septem opera misericordiæ spiritualia, in cordis hemisphærio lucentia, tamquam fidera radiosa. S. Bonav. diet. Sal. tit. 7. c. 4.

Intentio. Recti corde sunt, qui intentione tendunt ad DEUM. S. Thom. in ps. 7.

Mons. Mons Amana superba Infidelium corda designat. S. Isid. in Cant.

Monumentum. Lapide devoluto de monumento, hoc est, duritie hominum de corde remota. Arnobius in c. 4. Joan.

Princeps. Cor Ægypti, idest, Rex, & Princeps; ex quibus totus rigor Ægyptio. S. Thom. in 19. Is.

S. Scriptura. Est omnis scriptura cor DEI, os DEI, lingua DEI, calamus DEI. S. Bonav. diet. Sal. ser. 12.

Semita. Cor nostrum debet esse semita Angelorum, non spelunca latronum; sed dignum cœlestium thesaurorum. S. Bernard. in Soliloq. quod incipit: Cor meum rogo te.

Templum. Sit cor meum Divinæ gratiæ templum purum, & immaculatum, quod cœlestem Regem excipiat: ut nè fit, tamquam latibulum improbarum cogitationum, & spelunca latronum pravis desideriis. S. Ephr. serm. de Passionib. Animi.

Thuribulum. Cor nostrum debet esse thuribulum: debet autem clausum esse inferiùs, amplum superiùs. S. Thom. in 8. Apoc.

Vagina. Et hic gladius (lingua detrahentium) est gladius diaboli; qui per linguam homines multos interficit. Hic autem gladius est in vagina, quamdiu est in corde. Sed quando profertur, est sicut jam evaginatus. S. Thom. in ps. 36.

Urna aurea. Cor nostrum, quod suscipit Christum, debet esse urna aurea. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Varia.

Nota super illo verbo: *redite prævaricatores ad cor*. Quia debet homo redire ad cor. 1. quasi ad judicis folium, ut se discutiat. Ps. 76. *Meditatus sum nocte*, &c. 2. Quasi ad vitæ principium, ut se custodiat. Prover. 4. *Omni custodia serva cor tuum*. 3. Quasi ad Divinæ locutionis auditorium; ut diligenter attendat. Os. 2. *Ducam in solitudinem, & loquar ad cor*. 2. Quasi ad Divinorum colloquiorum thesaurum; ut ipsum conservet. ps. 118. *In Corde meo abscondi eloquia tua*. 3. Ad Divinæ pacis, & refectionis cœnaculum; propter oppositum, de quibus dicitur psal. 27. *Loquuntur pacem cum proximo*, &c. S. Thom. in 46. Is.

T I T U L U S XXIV.

C O R P U S C H R I S T I D.

A*Rca* Ex. 15. *Arcam de lignis Sethim compingite*. Glossa: Arca Corpus Christi significat. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 9.

Calculus. Is. 6. significat Corpus Christi: quia cor accipientis, & ornat castitate, & inflammat charitate. S. Thom. de Sacr. c. 24.

Cervical, mysticè puppis, est Ecclesiæ initium - Cervical Corpus Domini est; cui Divinitas sicut Caput inclinata est. S. Hier. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Fons. De Christi Corpore. Zach. 13. *In die illa erit fons patens*. S. Thom. in 12. Is.

Granum frumenti. Corpus Christi humanum, quod ex Virgine sumpsit, accipere possumus. S. Haymo hom. in festo unius Martyr.

Loth. Incendium Sodomiticum erat similitudo futuri Judicii: Loth autem typum figurabat Corporis Christi. S. Isid. in 3. Gen.

Mons Selmon, mons DEI est. ps. 67. & interpretatur umbra. Et sicut dicit Glossa, Corpus Christi significat. S. Thom. de Sacr. c. 24.

Panis. Nobilissimum Corpus Christi, quasi nobilissimus panis filiorum DEI. S. Thom. ib. c. 10.

Pruina. Panis cœlestis Ex. 16. in similitudinem pruinæ, & roris apparebat: quia Corpus Domini à fervore pravæ concupiscentiæ refrigerat. Id. ib. c. 6.

Templum. Ideo Corpus Domini templum intelligitur: quia sicut templum gloriam DEI continebat habitantem in ipso; sic Corpus Christi, repræsentans Ecclesiam, Unigenitum continet; qui est imago DEI, & gloria. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Joan.

T I T U L U S XXV.

C O R R E C T I O D U R A.

C*Alix DEI*, est vindicta; quæ potat peccantes, sive ad correctionem in præsenti, sive ad damnationem in Inferno. Glossa apud S. Thom. in 14. Apoc.

Virga tua, & baculus tuus: ipsa me consolata sunt. Virga, sit correctio, & baculus tuus, scilicet lenioris disciplinæ; quasi dicat: mitis, & dura; correctio tua dedit mihi consolationem. S. Thom. in ps. 22. Virga feriens, est correctio dura; baculus sustentans correctio lenis. S. Bonavent. Opusc. de Sex. alis cap. 4.

T I T U L U S XXVI.

C O R R E C T I O L E N I S.

C*Aptura*. Cùm videris avarum hominem ab aliquo Petro correctum; quia abstulit de ore ejus verbum pecuniæ; dices eum ascendisse de mari, idest, de fluctibus sollicitudinum avaritiæ, ad hamum rationabilem, & comprehensum, atque salvatum, ab aliquo Petro, qui eum docuit veritatem, ut pro statere habeat imaginem DEI, idest, eloquium ejus. Orig. apud S. Thom. in Cat. 17. Matth.

Gemma in nido, correctio in secreto: cùm erit opportunum, humiliter corrigat. S. Thom. in 8. Apoc.

Unguentum. Contra plagas spirituales, & vulnera animarum, unguentum mitigativum, & Sanativum, est Verbum fraternæ correctionis, quod Christus optimus Physicus confecit. S. Vinc. Ferr. serm. 1. Dom. Sexag.

T I T U L U S XXVII.

C R U X C H R I S T I D.

A*Bolitio* omnis peccati Crux est. Joannes Xiphilinus Patriarcha Constant. or. in Crucis adorationem tom. 15. Bibl. PP. Parisiis 1654.

Abundantiam inopum. S. Ephr. de pret. & vivif. Cruc. Dom.

Aculeus mortis. Crux hæc non meus, sed mortis est aculeus. S. Chrysol. serm. 108. in Persona Christi.

Altare. Crux est Altare, in quo oblatus est DEO Patri, sacrificium nostræ redemptionis, scilicet ipse DEUS homo. S. Thom. in 8. Apoc.

Antenna. In tentationibus (fluctuum maris) erigatur antenna; ut suspensa arbori Crucem figuret. Hanc Christianus respiciat, & non deficiat. Hujc antennæ, idest, Cruci Christi; simplex conversatio, & pura confessio, tamquam cadentia vela religentur. Et vela nostra fluctibus abluantur, vestisque tendatur; ut sine macula, & ruga inveniatur. S. Aug. ser. 14. de Verb. Dom.

Aratrum. Per illam, quasi sagenam, captæ sunt gentes; cum hac Christi Discipuli, tamquam aratro, infœcundam hominum naturam coluerunt. S. Andreas Cret. Arch. or. 2. de exalt. S. Crucis. Hic aratro Crucis suæ terram carnis nostræ perdomuit. S. Isid. c. 6. in Levit.

Arbor. Si de Ulysse refert fabula, quæ eum arboris religatione de mortis periculo liberavit: quantò magis prædicandum est, quod verè factum est: quod omne genus hominum de mortis periculo crucis arbor eripuit. Sanct. Ambr. serm. 55. Ex quo Christus Dominus religatus in Cruce est; ex eo nos Mundi illecebrosa discrimina velut clausa aure transimus. - Arbor quidem in mari, est Crux in Ecclesia. - Sirenum quædam suavis figura, est mollis concupiscentia voluptatum. Idem ibid. Crux est arbor decorata, Christi sanguine sacrata, cunctis plena fructibus. S. Bonavent. in laudismo S. Crucis. Ipsa est arbor vitæ, quæ est in medio paradisi. S. Bernard. apud S. Bonav. libr. 1. pharetræ cap. 4. Sub arbore eos (tres viros Gen. 18.) sedisse; Passionis Dominicæ erat signum. Sanct. Isidor. cap. 14. in Gen. Arborem malum, Crucem Dominicam debemus accipere. S. Thom. in 8. Cant. Arbor bona, Crux est. Arbor autem mala, vetus homo est; qui malos fructus facit, idest, peccata. Arnob. Annot. cap. 10. in Matth.

Arca Noe. Lignum, & aquam; Crucem designat, & baptisma. Sicut enim ille (Noe) cum suis per lignum, & aquam salvatur; sic familia Christi per baptismum, & Crucis Passionem sanatur. S. Isid. c. 7. in Gen. Arca Noe fuit Crux, ut salventur Gentes à diluvio. S. Vinc. Ferr. serm. in Sabb. post Pascha.

Baculus. Claudorum baculus. S. Chrysost. hom. 4. de Cruce, & latrone. Baculus senectutis. S. Andreas Jerosol. or. 5. de Exaltat. S. Crucis.

Baptismus. Calicem, & baptismum, Crucem nominat: calicem quidem tamquam potum dulciter ab ipso susceptum; baptismum verò, tamquam emundationem nostrorum facientem peccatorum. Thophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 10. Marci.

Beatitudo. Crux nobis totius beatitudinis causa est - hæc pacis firmamentum; hæc bonorum omnium abunda largitio. S. Chysost. hom. 1. de latr. & Cruce.

Calix. Hæc & calix desiderabilis intelligitur. S. Andr. Jerosol. ib.

Cibus esurientium, & fons sitientium. S. Ephr. de Cruce Christi.

Cithara, qua David spiritum in Saulo furentem compescuit, figuravit Crucem Christi. S. Isid. c. 9. in 1. Reg.

Civitas. Oportebat vitale illud lignum è sublimi, instar civitatis super montem ædificatæ, vel instar lucernæ super candelabrum elatæ, universo Mundo demonstrari. S. Andreas Jerosol. or. 2. de Exalt. S. Crucis.

Clavis Paradisi, Crux Christi. S. Vinc. Ferr. serm. 1. de Innocent. S. Cruc. Per clavem Crucis janua aperienda erat. *Dabo Clavem domus David*. Is. 22. S. Bonav. serm. de Exalt. S. Cruc.

Corona nostra. Passio certè Domini, nostræ beatitudinis caput est, atque origo; qua vivimus, & per quam sumus. Sed veluti coronam, sic læto animo circumferamus. Omnia enim, quæ ad salutem nostram conducunt, per ipsam consummantur. Nam, cùm regeneramur, Crux Domini adest: cùm, sacratissimo alimur cibo; cùm in Ordine consecrandi statuimur; ubique, ac semper id victoriæ insigne nobis assistit. Quapropter & in penetralibus, & in parietibus, & in fenestris, & in fronte quoque, ac mente, magno studio Crucem inferamus. Id enim salutis nostræ, id communis libertatis, id mansuetudinis, atque humiliatis Domini, signum est. S. Chrysost. hom. 55. in Matth.

Firmamentum est, in quo Sol Justitiæ defixus. S. Andr. orat. 2. de Exalt. S. Crucis. Crux firmamentum est æternum. Arnobius in ps. 18. Firmamentum Orthodoxæ Fidei. S. Ephr. de pret. &c.

Infirmorum virtus, ægrotantium medicina. S. Vinc. Ferr. ser. 2. de Inven. S. Cruc.

Lignum: quod falsas aquas dulces reddidit, erat signum, S. Crucis. S. Isid. cap. 21. in Ex. *Abraham vidit diem meum, & gavisus est*. Tunc scilicet, cùm Isaac ad victimam lignum portaret: - quia Crucis lignum vidit, & Christum passurum cognovit. Arnob cap. 7. in Joan. Ligna holocausti imposita super Isaac, est Crux Christi. Sanct. Thom. cap. 22. in Gen. Hoc itaque ingentis sanè prætii lignum, ac venerandum, optimo jure adorari debet. S. Damasc. Ortod. fid. l. 4. cap. 22. Lignum illud vitæ, quod à DEO in paradiso consitum est, præclarè Crucis figuram gessit. Idem ibid. Crux est lignum vitæ in medio paradisi, quod quatuor Evangeliorum flumina rigant. S. Bonav. in Laudismo de Cruc. Crux est, duo ligna, quæ colligebat mulier Sareptana, idest, Ecclesia; ut sibi, & filio, panem faceret: quia in cruce panis, idest, Christus decoctus est. Crux est lignum Elisæi, ad quod ferrum de profundo natavit: quia per lignum Crucis de abysso mortis sumus extracti. Et hoc ab Elisæo calvo habemus, idest, Christo in Cruce denudato, vel in monte Calvariæ crucifixo. Crux est lignum, de quo dicunt Judæi per Jeremiam Prophetam: *Venite, mittamus lignum in panem ejus*, id est, Christum in Cruce interficiamus. Idem ibid. Crux Christi, *tamquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum*, idest, gratiarum abundantiam: quæ sine mensura fuerunt in Christo: *quod fructum suum dabit in tempore suo*, idest, in tempore mortis suæ sacratissimæ, & benedictæ. S. Bonav. l. de Phar. c. 4.

Reliqua de Cruce promiscua.

Crux spes Christianorum, resurrectio mortuorum, desperatorum via, claudorum baculus, consolatio pauperum, refrænatio divitum, destructio superborum, malè viventium pœna, adversùs dœmones triumphus, devictio diaboli, adolescentum pædagogus, sustentatio inopum, navigantium gubernator, periclitantium portus, obsessorum murus, Pater Orphanorum, Defensor Viduarum, Justorum Consiliarius, tribulatorum requies, Parvulorum custos, Virorum Caput, senum finis, lumen in tenebris sedentium, Regum magnificentia, scutum perpetuum, insensatorum Sapientia, libertas Servorum, Imperatorum Philosophia, lex Impiorum, Martyrum gloriatio, Monachorum abstinentia, Virginum castitas, gaudium Sacerdotum, Ecclesiæ fundamentum, scandalum Judæorum, perditio Impiorum, invalidorum virtus, ægrotantium medicus, esurientium panis, sitientium fons, nudorum protectio. S. Chrysost. hom. 4. de Cruce, & Latrone.

Hæc clypeus atque armatura, & trophæum est adversùs diabolum. Hæc sigillum, ut nè exterminator Angelus nos tangat. Hæc jacentium excitatio est, stantium fulcimentum, infirmorum baculus, ovium virga, respiscentium adminiculum, proficientium perfectio, animæ, & corporis salus; malorum omnium depulsio, bonorum omnium causa, peccati extinctio, resurrectionis planta, vitæ æternæ lignum. S. Damascenus Orthodox. fid. l. 4. c. 22.

Crux est signum Filii hominis. Matth. 24. Id. ibid.

Jacob cùm adorato virgæ fastigio, cancellatisque manibus, filiis Joseph bene precaretur, Crucis signum aptissimè delineavit. Atque idem etiam indicarunt, & virga Mosaica in Crucis figuram efformata, ac mare feriens, atque Israelitis salutem afferens. Et manus in Crucis figuram extensæ, atque Amalecitas in fugam vertentes. Et virga Aaron; Sacerdotii dignitatem sanciens. Id. ib.

Ipsa Crux est imperium super humerum Salvatoris. O signum ineffabile, & Sacramentorum ubertate refertum. - Crux est Ara super quam Abraham immolavit Isaac filium, idest, Pater cœlestis. D. J. Christum. Crux est virga, cum qua

petra percussa est, Christus, & egressa sunt flumina largissima Sanguinis, & aquæ; quibus animæ nostræ sanantur, & lavantur. Crux est palus, in quo erecto Serpente æneo, idest, Christo, omnes, qui eum fideliter aspiciunt, liberantur à Morsibus Serpentum ignitorum, idest, diabolorum. S. Bonav. in Suppositione Missæ.

Crux est *Cithara*, in qua noster David, idest, Christus psallebat; quando in ea pendebat, & malignorum spirituum impetus à Saule, idest, ab Humano genere refrænabat. Id. ibidem.

Crux est *Palma*, quam Christus ascendit, & fructus ejus apprehendit, idest, redemptionem nostram. Id. ibid.

Crux est *Clavis David*; quæ januam cœli aperuit, & nos intromisit.

Arma Crucem, Mundi lucem; & habebis Christum ducem, per æterna sæcula. Id. in Laudismo de S. Cruce.

Crux in omnibus pressuris, & in gravibus, & duris, est *tutum remedium*. Crux in pœnis, & tormentis est dulcedo piæ mentis, & verum refugium. Crux est porta paradisi, in qua Sancti sunt confusi, qui vicerunt omnia. Crux est Mundi medicina, per quam bonitas Divina facit mirabilia. Crux est salus animarum, verum lumen, & præclarum, & dulcedo cordium. Crux est vita Beatorum, & thesaurus Perfectorum, & decor, & gaudium. Crux est speculum Virtutis, gloriosæ Dux salutis, cuncta spes Fidelium. Crux est decus salvandorum, & solatium eorum, atque desiderium. Crux est navis, Crux est portus Crux deliciarum hortus, in quo florent omnia. Crux est fortis armatura, & protectio secura, conterens dæmonia. - O quàm felix permanebis, nunc in Cruce si studebis; donec Mundo vixeris. S. Bonavent. in Laudismo.

Crux est opprobrium perfido, Fideli autem Gloria, Redemptio, Resurrectio est. S. Ambr. sup. Beati Immaculati, apud S. Bonav. in Pharetra l. 1. c. 4.

Tu sancta Crux cura ægrotos medicans; tu gaudium mœstos consolans, tu sanitas mœstos lætificans; tu status credentium rectè; tu firmitas operantium bene, tu beatitudo perseverantium ritè, sancta, pia, bona, justa. Rabanus de laude Crucis.

Crux est humilium invicta tuitio, superborum abjectio, victoria Christi, perditio diaboli, infernorum destructio, cœlestium reformatio, mors Infidelium, vita Justorum Cassiodorus sup. psalt. apud S. Bonav. in Pharetra.

Crux finita est in pœna, sed infinita semper manet in gloria. A locis suppliciorum fecit transitum ad frontes Imperatorum. Qui tantum honorem dedit pœnis suis, quid servat fidelibus suis. S. August. apud S. Bonav. l. 1. c. 4. in Pharetra.

Crux Principum honor, regum potentia, belli ducum victoria, - Charitatis Gubernatrix, Mundi reconciliatio, finium descriptio, altitudo cœli, terræ profunditas, orbis apparentis longitudo, latitudo Mundi, & ut paucis complectar: Crux Christi Passionum, summa, miraculorum nobis factorum coronis. Sanct. Andreas Jerosol. orat. 1. de Exaltat. S. Crucis.

Crux Christi, ac nostra, Summa gloria est. Id. ibid.

Illa tamquam ex aliquo processit firmamento, nempe ex terræ penetralibus, instar solis - processit ornamentum Ecclesiæ Crux Christi - ex tenebrosis lucerna lucis. Id. or. 2. in Exalt. S. Cruc.

Fugit, quo Phinees Sacerdos Num. 25. Zambarim, & Scortum Madianitidem, transfodit, figuravit Crucem Christi. S. Isidorus cap. 24. in Num.

Hoc mare magnum. Psal. 103. Hæc tria notantur: mare, Mundus; navis, Ecclesia; nauta Christus. Remus illius navis, lignum Crucis, quo navigamus ad littus æternitatis. S. Bonav. hic.

Cùm lapide Golias percutit, 1. Reg. 19. Christi virtute sternitur. Et in qua tandem corporis parte percutitur? In fronte scilicet - ubi namque infertur ei mortis exitium, ubi signum salutis non invenitur. S. Ambros. serm. 88.

Signum Crucis est theriaca contra venenum omnium ciborum. S. Vinc. Ferr. ser. 4. de Gula.

Has criminum rabies, & voracissimas aves, à nostris sensibus Crucis hasta fortiter propellamus. Sanct. Chrysol. ser. 171.

Si non vis mergi, tabulam apprehende, ligno portare; Crux te perducat. S. August. in ps. 51.

Quid est Arcus in nube, nisi Christus in Cruce? Gen. 9. - Arcus ergo ille cœlestis, qui habet cornua versùs terram, propter quod non est tensus ad eum feriendum, signat pacem, & gratiam. S. Bonav. ser. de Exalt. S. Crucis.

Sicut circulus est signum tabernæ, sic Crux fugit signum conferendæ gratiæ - Nulli cœlestis janua clauditur, si vexillum Crucis ab eo feratur. S. Bonav. ib.

Quomodo non sumus in umbra, qui Crucis ejus protegimur velamento. S. Ambros. ser. 3. in ps. 118.

Non incongruè Crux Christi significat principatum: nam per ipsam, & diabolus vincitur; & totus Mundus ad Christi notitiam, & gratiam, revocatur. Sanct. Aug. ser. 71. de temp.

Muscipula diaboli, Crux Domini. S. Aug. ser. 174. de temp. Quæritur, quid sit Crucis significatio? & quare Dominus in patibulo pati elegerit? ad quod tripartita ratio redditur. 1. ut Christus pro reatu Mundi redemptio daretur; & antiquus hostis velut hamo Crucis caperetur. Sanct. Aug. serm. 181. de temp.

Magna res est, signum Christi, & Crux Christi. Et ideò de isto tam pretioso signaculo res magna, & pretiosa signari debet. Quid enim prodest, si de annulo aureo sigillum facias; & putridas paleas intus recondas? Quid prodest, si signum Christi in fronte, & ore gestamus; & intus in anima crimina, & peccata recondimus? S. August. serm. 215. de temp.

Petrus patitur Crucem, Paulus sentit pugionem. Piscatorem suspendit hamus Crucis; persecutorem mucro minuit persecutoris. Id. ser. 28. SS.

Passio certè Domini nostræ beatitudinis Caput est, atque origo, qua vivimus, & per quam sumus. Sed veluti coronam, sic læto animo Christi Crucem circumferamus. Omnia enim, quæ ad salutem nostram conducunt, per ipsam consummantur, &c. Vide superiùs.

Pretio empti estis. Cor. 6. Non sitis servi hominum. Pretium hic Crucem appellavit: quam non simpliciter digito in corpore, sed magna profectò fide in mente facere oportet. Nam si hoc modo eam impresseris, nullus scelestorum dæmonum, cum hostem, videat, quo lethale vulnus suscepit, congredi tecum audebit. S. Chrysost. hom. 55. in Matth.

TITULUS XXVIII.

CUPIDITAS TEMPORALIUM.

Ancillas. Per Dan ideo Anti - Christus signatur: quia non de libertate gratiæ orietur, sed potius de Ancilla, cupiditate scilicet, & ambitione. Sanct. Thom. cap. 49. in Gen.

Corvus. Gen. 8. Significat homines in immunditia cupiditatis deterrimos. S. Isidorus c. 7. in Gen.

Exilium Patriæ. Patria hominis est recta ratio - A civitate rationis nemo exulat, nisi per affectionem temporalium. S. Thom. in pros. 5. l. 1. de Cons. Phil.

Flumina in mare currunt, & cupidi labuntur in sæculum. S. Aug. in ps. 23.

Gibbus. Gibbosus (Sacerdos) est, quem terrenæ cupiditatis pondus deprimit. S. Isid. c. 13. in Levit.

Hidria amorem hujus Sæculi significat, id est, cupiditatem. S. August. Ser. 83. Quæst. q. 64.

Ignis. Ille, qui sæpe nunc in ignem, nunc in aquam cadebat, Mundum significat: ignis autem inflammantem cupiditatem; aqua carnis voluptatem demonstrat. S. Isid. in allegor. Sæpe cadit in ignem cupiditatum, & aquam luxuriæ. S. Tho. Serm. 2. Dom. 2. Quadrag.

Inferiora terræ quæ sunt? terrenæ cupiditates. S. Aug. in ps. 62.

Navis Tharsis vocatur totum mare Mundi: per naves, quæ ad negotiandum vadunt, signatur cupiditas. - Et sicut naves fluctuant in mari, ità divites fluctuant in rebus Mundi. Sed quando convertitur homo ad pœnitentiam, tunc naves, id est, cupiditates hujus Mundi conteruntur. S Thom. in ps. 47.

Perambulatio maris. Quidam mali: & horum sunt tria genera. Joan. 1. *Omne, quod est in Mundo, aut est concupiscentia oculorum, aut concupiscentia carnis, aut superbia vitæ*. Et primò ponit luxuriosos, & hi sunt pecora campi (qui dixerunt: *non sit pratum, quod non transeat luxuria*.) Secundò superbos, per volucres Matth. 14. *Aves cœli comederunt illud*. - Tertiò cupidos, *qui perambulant semitas maris*. S. Tho. in ps. 8.

Tempestas. Unicuique sua cupiditas tempestas est. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Matth.

Vaccæ pingues. Isti (terreni) designantur per vaccas pingues. Amos 4. S. Thom. in ps. 21.

TITULUS XXIX.

CURA SÆCULI.

Catena. Sicut vincula, & catenæ, aquilæ; ità & Monacho cura sæculi. S. Ephr. de vita Relig.

Mare, juxta quod venit JESUS Matth. 15. turbida hujus sæculi volumina significat. Glossa apud S. Thom. in Cat. hic. Cùm videris avarum hominem ab aliquo Petro correctum, qui abstulit de ore ejus verbum pecuniæ; dices, eum ascendisse de mari, idest, de fluctibus sollicitudinem avaritiæ. Orig. apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth.

Miles DEI est, qui se à negotiis sæcularibus tollit. Arnob. in ps. 138.

Mola asinaria. Mysticè in mola asinaria sæcularis vitæ circuitus, & labor exprimitur; & per profundum maris extrema damnatio designatur. S. Greg. l. past. cur. p. 1. c. 2. apud S. Thom. sup. 9. Marci. Quid per mare, nisi sæculum? qui, per molam asinariam, nisi actio terrena significantur? quæ cum colla mentis per desideria stulta stringit, hanc in laboris circuitum mittit. S. Greg. l. 6. mor. c. 17. apud S. Thom. sup. 18. Matth.

Pera. Allegoricè per peram onera sæculi; per panem, deliciæ temporales; per æs in zona, occulta sapientia designatur: quia, quisquis officium Doctoris accipit, neque oneribus sæcularium negotiorum deprimi &c. debet. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 6. Marci.

Spinæ, curæ sunt. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Tunica. Quod tunica Sæculi curas significet, Dominus ostendit, dicens in Evang. Matth. 24. *Et qui in tecto est, non descendant tollere tunicam suam*. S. Thom. c. 5. in Cant.

Vincula. Sicut vincula, & catenæ, &c. vide superiùs. Super illo verbo: *solve vincula*, nota: quòd sunt vincula, à quibus solvit DEUS. 1. Mundanæ sollicitudinis. Job 38. *Quis dimisit onagrum &c.* S. Thom. in 52. Is.

D.

TITULUS I.

DAMNATIO.

Abyssus. Diabolus est Rex, de quo Apoc. 9. - Est Angelus abyssi. Ratione tenebrositatis, ratione infinitatis, ratione profunditatis pœnarum, dicitur Infernus abyssus. S. Thom. in 9. Apoc.

Calix DEI est vindicta; quo potat peccantes, sive ad correctionem in præsenti, sive ad damnationem in Inferno. Glossa apud S. Thom. in 14. Apoc.

Frænum. Nota super illo verbo, *ponam frænum* quia est frænum æternæ damnationis: ps. 31. *in camo, & freno, &c.* S. Thom. in 37. Is.

Sanguis. Damnatio sanguis vocatur; quia sanguis est signum mortis. S. Thom. in 16. Apoc.

Ventus. Omnes Pastores tuos pascet ventus - futuræ damnationis. Jerem. 17. *Sicut venenus urens. &c.* S. Thom. in 22. Jerem.

TITULUS II.

DESIDERIUM.

Equus significat desiderium; calcaria significant bona exempla. S. Bernardus Opusc. de fil. prod.

Fames animæ, desiderium est. S. Bernard. Opusc. de Charit.

Fumus significat sanctum desiderium igne Divini amoris profusum. - virgula fumi sancta Ecclesia, &c. S. Thom. in 3. Cant.

Gemma. Aquila ponit gemmam in nido; sic prædicator spem, & desiderium gloriæ in animo; ut eam intendat, non ad vanum. S. Thom. in 8. Apoc.

Hyacinthus lapis est aerii coloris. Quid ergo in hyacinthinis manibus, nisi spes, & desiderium cœleste accipitur. S. Tho. c. 1. in Cant.

Sitis, designat desiderium cum anxietate. S. Thom. in ps. 41.

Thesaurus, in agro absconditus Matth. 13. est cœleste desiderium: ager verò, in quo thesaurus absconditur, est disciplina studii cœlestis. S. Gregor. hom. 12. in Evang.

Thuribulum. Sunt quasi thuribula, & vasa ignis Spiritus S. inferiùs clausa, per contemptum carnis; superiùs aperta per desiderium supernorum. S. Thom. in 8. Apoc.

TITULUS III.

DETRACTOR.

Arbitonsor. *Sicut novacula acuta fecisti dolum*. Ps. 51. Quia sicut novacula radit pilos; ità mali dolum acuunt contra justos. Sed hæc verè faciunt sicut novacula; quæ Pilos superfluos radit: quia non nisi superflua, idest, temporalia, possunt peccatores Sanctis auferre - spiritualia verò numquam. Et sicut inexperti barbitonsores incidunt carnem; ità mali faciunt, qui suis machinationibus carnem justorum, idest, famam iniqua lingua student incidere. S. Thom. in ps. 5.

Ciconia diaboli. Sed ehu! quidam non columbæ DEI, sed ciconiæ sunt diaboli: qui sæpius ranam, quàm ramum in ore habent: ut detractores. S. Bonav. serm. 4. Dom. 3. Quadrag.

Cornu. Decem cornua, sunt decem modi detractionis. S. Thom. in c. 7. Dan.

Fur est diabolus, animam furando, detractor famam rapiendo, &c. S. Thom. serm. in festo S. Gregorii. Fures sunt laudes, & detractiones hominum. S. Thom. ser. 2. in Septuag.

Gladius diaboli. Et hic gladius (lingua detrahentium) est gladius diaboli; qui per linguam hominis multos interficit. Hic autem gladius est in vagina quamdiu est in corde: sed quando profertur, est quasi jam evaginatus. Sanct. Thom. in ps. 36.

Laqueus, est detractorum perversitas. S. Thom. ser. 1. Dom. 20. Pent.

TITULUS IV.

DEVOTIO.

Adeps in Scriptura quandoque in bono, quandoque in malo accipitur. In bono secundùm quid signat devotionem mentis, psal. 62. *Sicut adipe repleatur anima mea*. S. Thom. in ps. 16.

Corona. Heu cecidit corona capitis nostri, devotio monastica tepuit. Joan. Trithemius in libro Penthico de ruina Ord. Bened. c. 3.

Flos. Comparatur pœnitens arbori: cujus radix est contritio, frondes confessio, & flores Sancta devotio, &c. S. Bonaven. diet. Sal. tit. 2. c. 1.

Humor. Notandum, quòd peccatum dicitur frigus; quia extinguit calorem dilectionis. Matth. 24. *Quoniam abundavit iniquitas, &c.* quia congelat humorem devotionis. Eccl. 43. *Frigidus ventus Aquilo*. S. Thom. in 6. Jer. in fine.

Lingua animæ. Os cordis, idest, animæ, est meditatio, sive cogitatio. Sanct. Greg. mor. 15. apud S. Bonav. de 2. itin. æter. dist. 4. Verbi Divini lingua, est favor dignationis; animæ verò lingua, est fervor devotionis. Sanct. Bernardus ibid.

Oleum. *Impinguasti oleo*, idest, lætitia, *Caput meum*. Sanct. Thom. in psal. 22. Oleum significat spiritualem gratiam: ibid. Caput meum, idest, mentem meam. Matth. 6. *Tu autem, cùm jejunas, unge caput tuum*, idest, mentem oleo, idest spirituali devotione. Ib.

Pinguedo. In homine spiritualiter est duplex pinguedo: una mala, per delectationes corporales. Deut. 32. *Impinguatus est, dereliquit DEUM factorem suum*. Et pinguedo devotionis. *Sicut adipe, & pinguedine, &c.* Hac pinguedine dum caret anima, fit sicut aranea. S. Thom. in ps. 38.

Penna. Volatus Sanctorum perficitur quatuor pennis, scilicet dilectionis, cognitionis, devotionis, orationis. S. Bonav. serm. de SS. Sim. & Juda.

Thus. In thure sancta devotio orationum accipitur. S. Tho. c. 4. in Cant.

TITULUS V.

DEUS.

Ala. Duæ sunt alæ DEI, vetus, & novum Testamentum: quia nos regunt, subvehunt, & protegunt. S. Bonav. in ps. 35.

Amasius. Quæ (natura humana) dilecta non fuit, dilecta est vocata, & DEUM nacta est Amasium. Planudes or. de Sepult. Dom. tomo 15. Bibl. PP. Parisiis 1654.

Artifex. Summus artifex DEUS lapides suos, idest, electos, consuevit quadrare quadratura virtutum, scilicet prudentia, temperantia, fortitudine, & justitia. S. Bonavent. diet. sal. tit. 10. cap. 5.

Baculus. Ecce Dominus tuus est tibi quasi baculus. Securus homo incumbit; quia ille non succumbit. S. Aug. Enarr. 2. in psal. 32.

Caput. Per aurum intelligitur Divinitas: ideo dicitur. Cant. 5. *Caput illius aurum optimum*. Greg. Caput Christi est DEUS;